

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

МОДЕЛЬ ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

INFORMATION AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT DESIGN MODEL IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS

Стаття присвячена проблемі проєктування інформаційно-освітнього середовища в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

У дослідженні розкрито сутність поняття «інформаційно-освітнє середовище», запропоновано модель проєктування інформаційно-освітнього середовища в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та наведено приклади реалізації моделі на рівні закладу й області.

Інформатизація суспільно-економічних процесів сьогодення сприяє виникненню низки вимог до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема, щодо підготовки конкурентоспроможного фахівця, який легко адаптується до швидкозмінних умов цифрового суспільства. Окрім володіння фаховими компетентностями, майбутні професіонали повинні вміти виконувати свої професійні обов'язки в умовах карантинних обмежень та вміти переводити їх у цифрову площину. Для реалізації вимог сучасності заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають створювати інформаційно-освітні середовища і таким чином сприяти розвитку цифрових, комунікаційних компетентностей майбутніх кваліфікованих робітників. Вагоме значення має проєктування інформаційно-освітнього середовища не тільки на рівні навчального закладу, а й на рівні області чи країни.

У статті описується приклад проєктів інформаційно-освітнього середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти за освітньою програмою професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» на мікролокальному та регіональному рівнях. Наведено схему функціонування та структуру платформи інформаційно-освітнього середовища на рівні Вищого професійного училища № 7 м. Кременчука Полтавської області і структуру сайту обласного проєкту «Діджиталізація професійної освіти в умовах змішаного навчання з професії “Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних”».

Так, головна увага у статті приділена моделюванню процесу проєктування інформаційно-освітнього середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Дослідження ґрунтується на теоретичному аналізі наукової, науково-методичної та психолого-педагогічної літератури за темою «Проєктування інформаційно-освітнього середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти».

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище, проєктування інформаційно-освітнього середовища, модель інформаційно-освітнього середовища,

заклади професійної (професійно-технічної) освіти, складники інформаційно-освітнього середовища.

The article deals with the problem of designing information and educational environment in vocational education institutions.

The study reveals the meaning of the concept of “information and educational environment”, offers a model for designing information and educational environment in institutions of vocational (technical) education and presents examples of model implementation at the level of institution and region.

Informatization of today's socio-economic processes contributes to the emergence of a number of requirements for vocational education institutions, in particular, the training of a competitive specialist who can easily adapt to the rapidly changing conditions of the digital society. In addition to possessing professional competencies, future professionals must be able to perform their professional duties under quarantine restrictions and be able to translate them into the digital plane. To meet the requirements of modernity, vocational education institutions must create information and educational environments and thus promote the development of digital, communication competencies of future skilled workers. It is important to design an information and educational environment not only at the level of the educational institution, but also at the level of the region or country.

The article describes an example of information and educational environment projects of vocational education institutions in the educational program of the profession “Accountant for the registration of accounting data” at the micro-local and regional levels. The scheme of functioning and structure of the platform of information and educational environment at the level of Higher Vocational School № 7 in Kremenchuk, Poltava region and the structure of the site of the regional project “Digitalization of vocational education in blended learning in the profession “Accountant for registration of accounting data”” are given.

Thus, the main attention in the article is paid to modeling the process of designing the information and educational environment of vocational education institutions.

The research is based on the theoretical analysis of scientific, scientific-methodical and psychological-pedagogical literature on the topic “Design of information and educational environment of vocational education institutions”.

Key words: information-educational environment, design of information-educational environment, model of information-educational environment, vocational education institutions, components of information-educational environment.

УДК 377:371.3

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/43/2.11>

Костенко О.В.,

викладач

Вищого професійного училища № 7 м. Кременчука Полтавської області, аспірант кафедри психології, педагогіки та філософії Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Постановка проблеми в загальному вигляді.

На початку третього тисячоліття суттєво актуалізується проблема створення глобального інформаційного суспільства як нового етапу розвитку людської цивілізації. При цьому виробництво й використання інформації стає найважливішим видом діяльності, а інформаційно-комунікаційні технології покликані стати основою функціонування нового інформаційного середовища людини. Головною функцією сучасної професійної освіти стає створення такого освітнього середовища, яке дасть можливість кожному здобувачу освіти отримати інформацію в тому обсязі й формі, що необхідні йому для самовдосконалення і самонавчання. Саме в умовах інформаційно-освітнього середовища, заснованого на підґрунті інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій, продуктивно реалізується компетентнісний підхід із підготовки майбутніх кваліфікованих робітників до повноцінної професійної діяльності в сучасному інформаційному суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття «інформаційно-освітнє середовище» по-різному тлумачиться в сучасній психолого-педагогічній науці, що демонструє ємність його сутності та альтернативність поглядів дослідників. У своїх працях О. Ільченко, О. Кравчина розглядали інформаційно-освітнє середовище як сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення, де задіяні та пов'язані між собою всі учасники освітнього процесу.

Можливість інформаційно-освітнього середовища реалізувати нові раціональні підходи, застосування інноваційних форм і методів навчання досліджували В. Биков та В. Кухаренко.

А. Кудін, Н. Морзе та О. Спірін у своїх наукових працях розглядали інформаційно-освітнє середовище як сприятливу умову для особистісного та професійного розвитку активної, творчої, компетентної особистості, здатної до рефлексії, розв'язання різноманітних проблем (навчальних, дослідницьких, побутових), створення нових знань, ефективного визначення своєї життєвої позиції.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри вагомий внесок великої кількості дослідників у розвиток інформатизації освітніх процесів, зокрема у створення інформаційно-освітнього середовища закладів освіти, ця проблема для закладів професійної (професійно-технічної) освіти залишається малодослідженою.

Мета статті – визначити й описати модель інформаційно-освітнього середовища в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О). Зазначена мета передбачає виконання таких завдань, як визначення змісту поняття «інформаційно-освітнє середовище»; проведення аналізу процесу проєктування

інформаційно-освітнього середовища; визначення змісту структурних елементів інформаційно-освітнього середовища ЗП(ПТ)О; опис моделі інформаційно-освітнього середовища ЗП(ПТ)О.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-освітнє середовище – це цілісна система, яка складається з сукупності підсистем, що функціонують з метою організації педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Формування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти починається з його проєктування – розроблення освітньої системи, що буде характеризуватися прогресивно організованим інформаційним середовищем, розвиненою техніко-технологічною, апаратно-програмною базою, які дозволяють інтегрувати переваги традиційних інформаційних технологій та охопити весь комплекс операцій зі збирання, збереження, оброблення, продукування й надання інформації як потенційної освітньої послуги з метою її ефективного засвоєння.

У результаті дослідження літературних джерел [1–3] нами було розроблено модель проєктування інформаційно-освітнього середовища в ЗП(ПТ)О (див. рис. 1).

Єдине інформаційно-освітнє середовище закладу професійної освіти – це відкрита система, в якій задіяні на інформаційному рівні та пов'язані між собою всі суб'єкти освітньої діяльності: адміністрація, методична служба, педагогічні працівники, здобувачі освіти, роботодавці, педагогічна громадськість, органи управління освітою. Практично всі згадані учасники освітньої взаємодії об'єднані між собою відповідними інформаційними потоками.

Відповідно до вищезазначеної моделі нами було спроектовано інформаційно-освітнє середовище за освітньою програмою професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» на двох рівнях:

– мікролокальному – на рівні Вищого професійного училища № 7 м. Кременчука Полтавської області;

– регіональному – на рівні Полтавської області.

На мікролокальному рівні проєктування інформаційно-освітнього середовища було реалізовано завдяки сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ» (див. рис. 2).

Сайт «Віртуальний портал» Вищого професійного училища № 7 (далі – ВПУ № 7) – це каталог інформаційно-цифрових матеріалів викладачів і майстрів виробничого навчання, що призначений для представлення інтересів ВПУ № 7 загалом у глобальній мережі інтернет і висвітлення інформації щодо діяльності навчального закладу; створення цілісної системи інформаційного забезпечення навчальної, навчально-методичної, наукової та інноваційної діяльності, зокрема у галузі

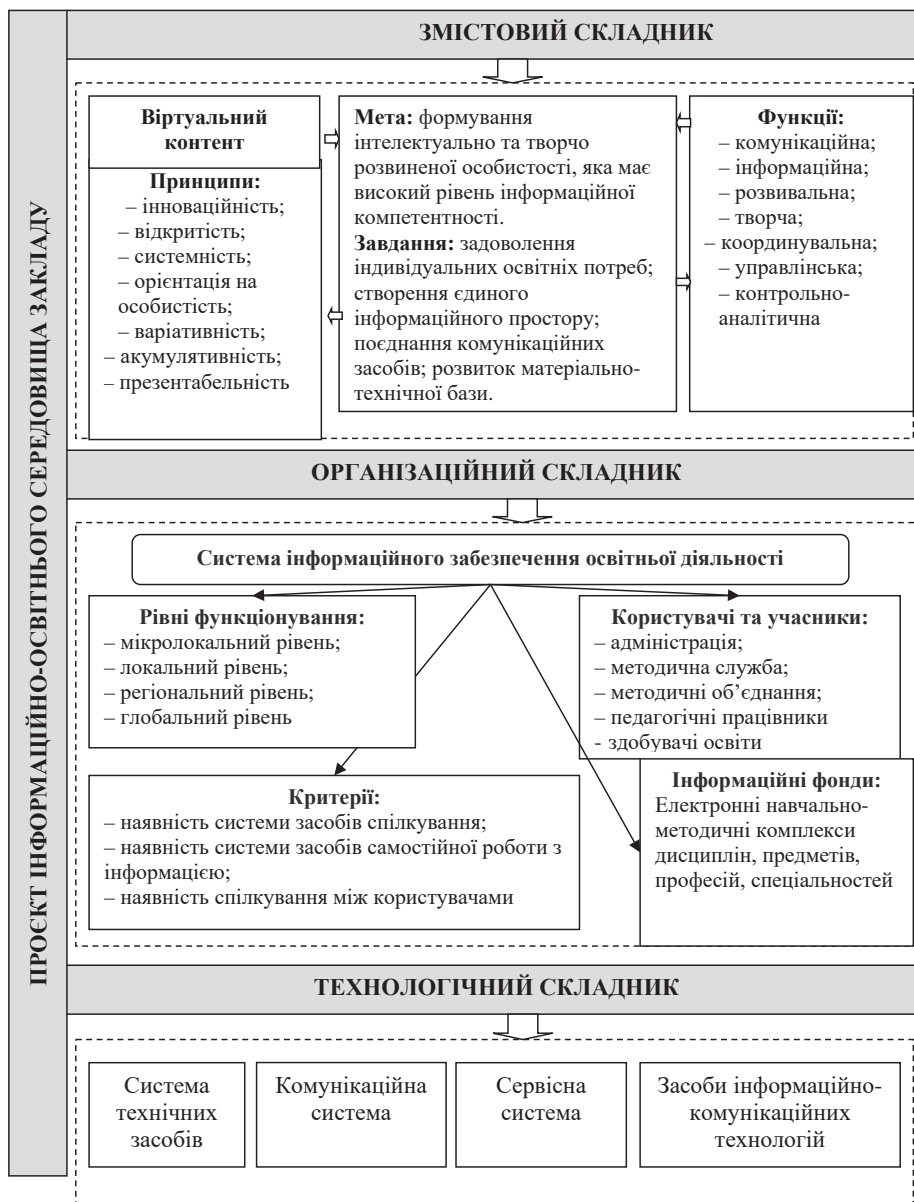

Рис. 1. Модель проєктування інформаційно-освітнього середовища в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (власне опрацювання)

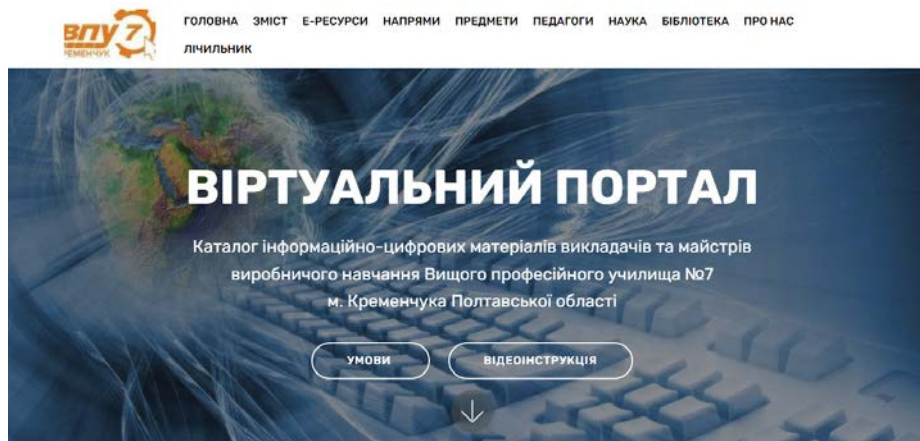

Рис. 2. Головна сторінка сайту проєкту інформаційно-освітнього середовища «Віртуальний портал» (URL: <http://www.catalog-vpu7.co.ua>)

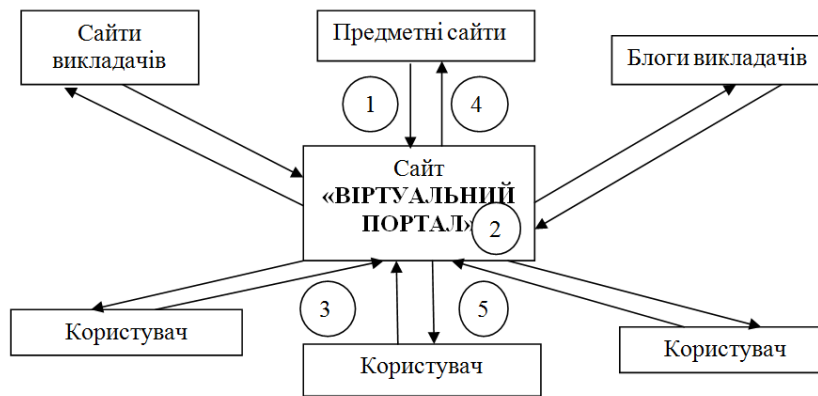

Рис. 3. Схема функціонування сайту «Віртуальний портал»

Таблиця 1

Структура сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ»

Назва сторінки сайту	Зміст
ГОЛОВНА	Містить: емблему ВПУ № 7; умови публікації на сайті; відеоінструкцію; адресу ВПУ № 7 з можливістю пошуку на Google Maps; контактну інформацію; форму відправлення електронного повідомлення на електронну пошту навчального закладу.
ЗМІСТ	Містить категорії, за якими структуровано інформаційно-цифрові матеріали: «Е-ресурси»; «Напрями підготовки»; «Предмети»; «Педагоги»; «Наука»; «Бібліотека».
Е-РЕСУРСИ	Сторінка «Е-РЕСУРСИ» містить категорії, за якими здійснено систематизацію інформаційно-цифрових матеріалів викладачів і майстрів виробничого навчання.
НАПРЯМИ	– ЕКОНОМІЧНИЙ – ІТ-ТЕХНОЛОГІЇ – МАШИНОБУДІВНИЙ – БУДІВЕЛЬНИЙ
ПРЕДМЕТИ	Кожен предмет містить перелік інформаційно-цифрових матеріалів викладачів і майстрів виробничого навчання за категоріями, що відповідають структурним компонентам сторінки «Е-РЕСУРСИ».
ПЕДАГОГИ	Містить перелік викладачів і майстрів виробничого навчання, які мають авторські сайти, предметні сайти та блоги.
НАУКА	Сторінка «НАУКА» містить такі структурні компоненти: 1. Навчально-практична робота Вищого професійного училища № 7. 2. Участь педагогів у наукових конференціях та публікації у фахових виданнях. 3. Результати творчої діяльності педагогів. 4. Результати творчо-дослідницької роботи учнів.
БІБЛІОТЕКА	Сторінка «БІБЛІОТЕКА» містить посилання на літературні джерела фахових видань, які використовують у навчальному процесі викладачі та майстри виробничого навчання. Сторінка має структурні компоненти, які відповідають структурним компонентам сторінок «НАПРЯМИ» і «ПРЕДМЕТИ».
ПРО НАС	Містить посилання на соціальні мережі та сайти, де висвітлюється інформація про ВПУ № 7.
ЛІЧИЛЬНИК	Призначена для обліку інформаційно-цифрових матеріалів викладачів і майстрів виробничого навчання ВПУ № 7 за категоріями, що відповідають структурним компонентам сторінки «Е-РЕСУРСИ».

інноваційної педагогіки, інноваційних технологій та змісту освіти; забезпечення функціональної повноти, організаційної розвиненості та охоплення всіх ланок інноваційного процесу; вдосконалення системи інформатизації навчального процесу та надання доступної й об'єктивної інформації щодо професійної орієнтації молоді, привернення уваги роботодавців. Схема функціонування та структура сайту «Віртуальний портал» наведені на рис. 3 та у табл. 1.

Алгоритм функціонування електронної системи сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ»:

1 – викладачі та майстри в/н надають доступ адміністраторові сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ» до своїх електронних ресурсів (сайту, блогу, навчального сайту);

2 – адміністратор сайту вивчає ресурси та систематизує посилання на надані педагогами електронно-цифрові матеріали відповідно до структури сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ»;

3 – користувачі на сайті «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ» шукають необхідний інформаційно-цифровий ресурс;

4 – користувач обирає потрібний ресурс, і функціонал сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ»

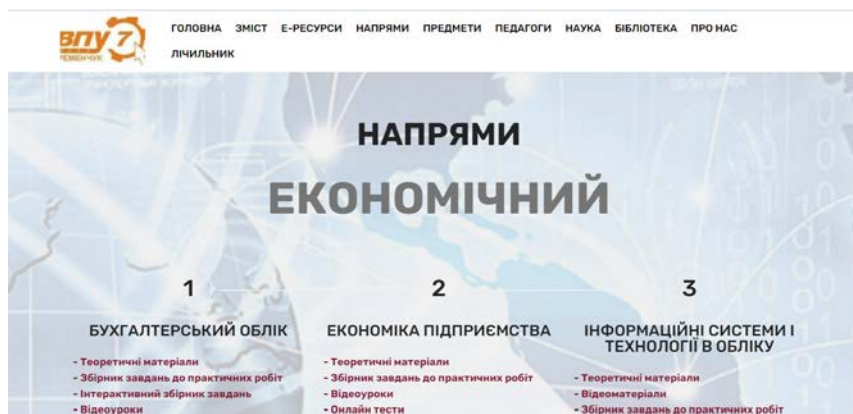

Рис. 4. Сторінка сайту «Віртуальний портал» із професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» (URL: <http://www.catalog-vpu7.co.ua/page1.html>)

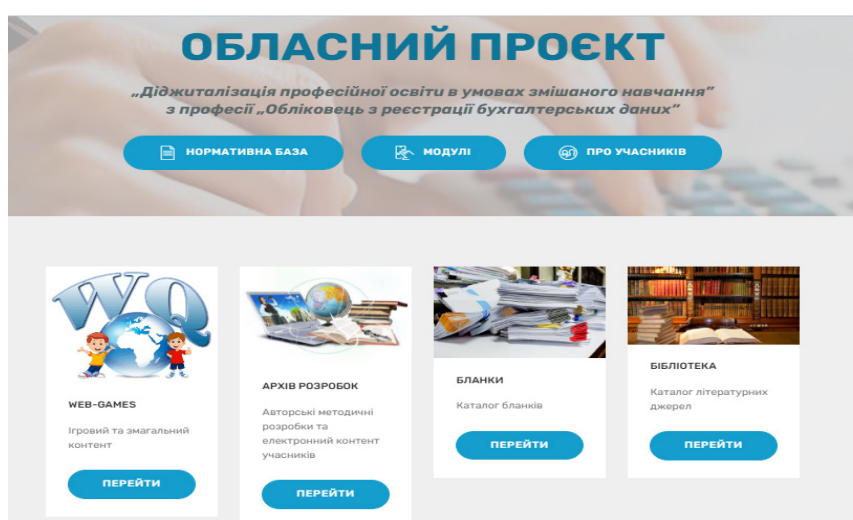

Рис. 5. Головна сторінка обласного проєкту інформаційно-освітнього середовища «Діджиталізація професійної освіти в умовах змішаного навчання з професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних»» (URL: http://www.spl-education.co.ua/proekt_Poltava.html)

переправляє запит користувача на сайт або блог викладача/майстра в/н;

5 – користувач отримує необхідну інформацію.

Професію «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» було віднесено до економічного напрямку проєкту інформаційно-освітнього середовища «Віртуальний портал», де цифровий контент було структуровано за предметами професійно-теоретичної підготовки та виробничого навчання (див. рис. 4).

Основною рисою інформаційно-освітнього середовища ВПУ № 7 сайту «ВІРТУАЛЬНИЙ ПОРТАЛ» є динамічна електронна система, яка постійно доповнюється та вдосконалюється.

Наступним прикладом реалізації моделі проєктування інформаційно-освітнього середовища ЗП(ПТ)О є проєкт за освітньою програмою професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» на обласному рівні. Проєкт отримав назву

«Діджиталізація професійної освіти в умовах змішаного навчання з професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних»», головну сторінку якого наведено на рис. 5.

Отже, створення єдиного інформаційно-освітнього середовища різних рівнів дає можливість для реалізації творчого потенціалу викладачів, ефективної організації освітнього процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання, обміну передовим педагогічним досвідом, підвищення якості результатів навчання здобувачів освіти.

Висновки. Формування інформаційно-освітнього середовища ЗП(ПТ)О починається з його проєктування – розроблення освітньої системи, що буде характеризуватися прогресивно організованим інформаційним середовищем, розвинутою техніко-технологічною, апаратно-програмною базою, які дозволяють інтегрувати переваги традиційних інформаційних технологій та охопити

Рис. 6. Структура сайту «Обласний проєкт «Діджиталізація професійної освіти в умовах змішаного навчання з професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних»»

весь комплекс операцій зі збирання, збереження, оброблення, продукування й надання інформації як потенційної освітньої послуги з метою її ефективного засвоєння.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гаврилюк В. Створення та функціонування інформаційно-освітнього середовища сучасного позашкільного навчального закладу : методичний

посібник. Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. 48 с.

2. Гаврилюк В. Теоретичні аспекти створення та функціонування інформаційно-освітнього середовища сучасного позашкільного навчального закладу. *Народна освіта*. 2016. № 3 (30). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4261 (дата звернення: 15.01.2021 р.).

3. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід / за ред. Р. Гуревич. Вінниця : Планер, 2013. 499 с.